

Přednáška 4

Volba strany: stranická identifikace

Lukáš Linek
Katedra sociologie FFUK, kurz Volební chování

Michiganský model a stranická identifikace

Campbell, Angus, Philip E. Converse, Warren E. Miller, and Donald Stokes. 1960. *The American Voter*. New York: John Wiley and Sons.

- „afektivní orientace jedince k důležitému skupinovému objektu v jeho prostředí... politická strana je skupinou, k níž si jedinec může vytvořit identifikace různé intenzity, pozitivní či negativní“ (Campbell et al. 1960: 121).
- vztah ke straně, který je: (1.) psychologický, nikoli behaviorální; (2.) subjektivní a definovaný jedincem
- identifikace navíc může nabývat (3.) pozitivní a negativní podoby; a (4.) různé intenzity

Otázky k povinné literatuře

Bowler, Shaun. 2017. „Party Identification“. In: Fisher Justin et al.: Routledge Handbook of Elections, Voting Behavior and Public Opinion, pp. 146–157.

- Co stranická identifikace představuje?
- Jak se stranická identifikace vyvíjí v průběhu života člověka? Jaké procesy to ovlivňují?
- Jaká je role stran pro ustavování stranické identifikace?
- Jak se měří stranická identifikace v dotazníkových šetřeních?

Znění otázky na stranickou identifikaci

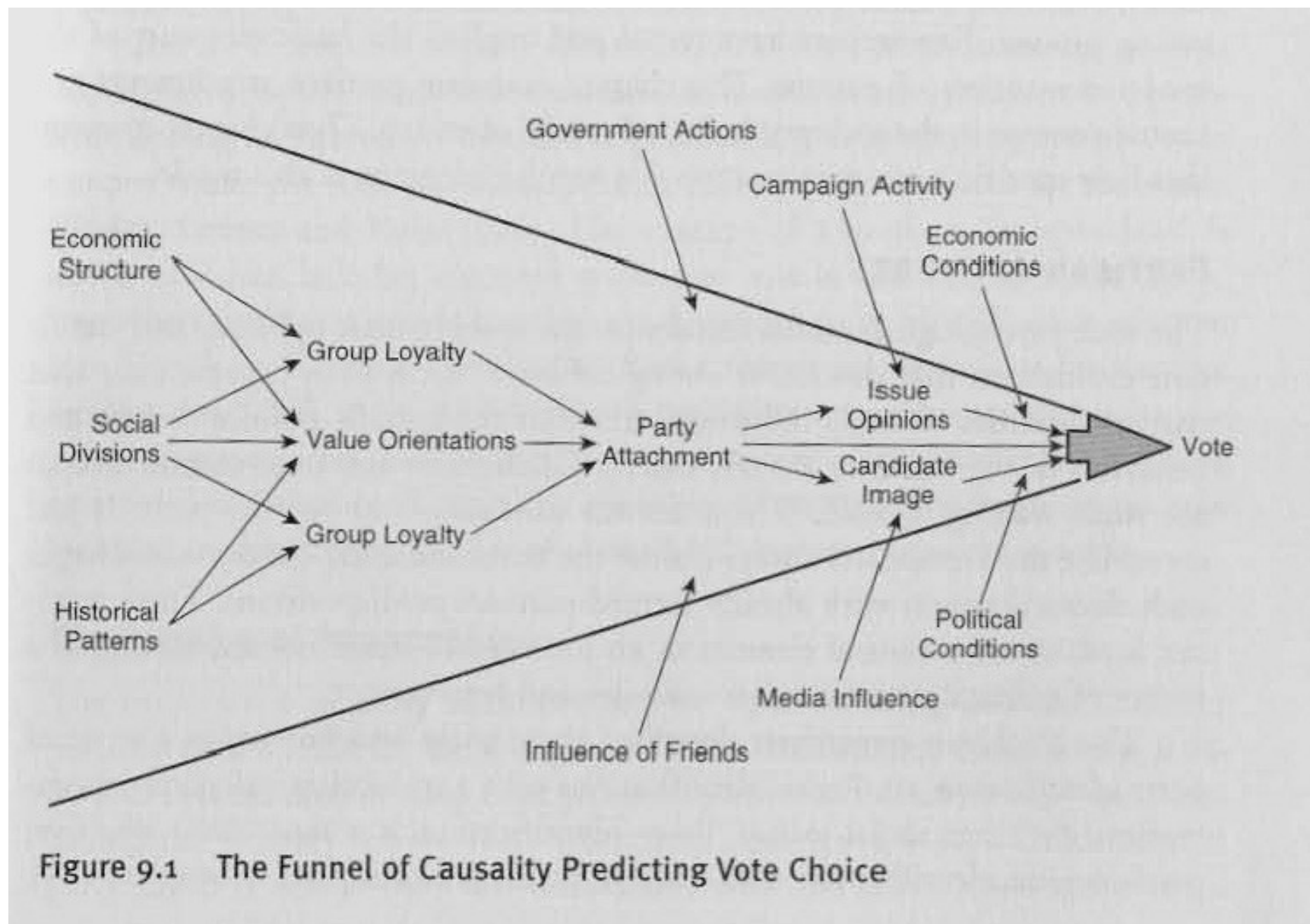
1. „Generally speaking, do you usually think of yourself as a Republican, a Democrat, an Independent, or what?“.
 2. [V případě odpovědi Republikán a Demokrat]: „Would you call yourself a strong Democrat (or Republican) or a not very strong Democrat (or Republican)?“.
 3. [V případě odpovědi Nezávislý]: „Do you think of yourself as closer to the Republican or Democratic Party?“.
- Sedmibodová škála: přesvědčený R – R - inklinující k R – nezávislý – inklinující k D – D – přesvědčený D.

1. „Cítíte se některé politické straně blízko?“
2. [V případě odpovědi NE na otázku 1] „Je Vám určitá strana o trochu bližší než ostatní strany?“
3. [V případě odpovědi ANO na otázku 1 nebo 2] „Ke které straně se cítíte nejbližší?“
4. [V případě uvedení JMÉNA STRANY na otázku 3] „Cítíte se této straně velmi blízko, celkem blízko, ne moc blízko?“

Model stranické identifikace

- vývojový model: proces učení a proces transmise
- kognitivní mřížka: heuristický nástroj, pomocí něhož si jedinci interpretují informace, utvářejí postoje a organizují je do politických hodnotových systémů
- posiluje v jedincích interpretace politiky a politických střetů v pojetí a dimenzích, které prezentuje strana, s níž se identifikují
- umožňuje stranám komunikovat své postoje

Michiganský model volby strany

Revizionistický koncept stranické identifikace

Morris P. Fiorina. 1981. *Retrospective Voting in American National Elections*. New Haven-London, Yale University Press.

- pokles stranické identifikace v 70. letech
- vysvětlení změny úrovně stranické identifikace v čase nemůže využít sociálně psychologickou interpretaci, jež variabilitu v čase nepředpokládá
- vychází z teorie racionální volby a je více zaměřen na politická témata

Revizionistický koncept stranické identifikace

- voličovo permanentní znovuhodnocení toho, jak se politické strany chovaly, když byly ve vládě (*running tally of retrospective evaluations*)
- retrospektivní evaluace vládní strany
- zahrnuje jak jedincovu zkušenost a hodnocení stran, tak sekundární faktory jako socializaci a vliv stranickosti rodičů

Stranictví na makro-úrovni / *Macropartisanship*

MacKuen, Michael B., Robert S. Erikson, and James A. Stimson. 1989.
“Macropartisanship.” *American Political Science Review* 83 (4): 1125–1142.

- analýzy časových řad za použití agregovaných dat z dotazníkových šetření
- stranická identifikace se systematicky mění v krátkých i dlouhých časových horizontech
- změny v PID lze vysvětlit fluktuací v popularitě prezidenta či objektivními hospodářskými indikátory jako nezaměstnanost či inflace
- podkopávají předpoklad o vysoké stabilitě PID v čase

Stranictví jako sociální identita

Greene, Steven. 1999. "Understanding Party Identification: A Social Identity Approach." *Political Psychology* 20 (2): 393–403.

- v měření stranické identifikace jsou přítomné dvě klíčové postojové složky: kognice (hodnocení stran a kandidátů) a afekt (psychologické členství)
- forma **sociální identity** (obdobně jako se člověk identifikuje s náboženskou či etnickou skupinou)
- tato silná forma identity nemusí platit pro všechny jedince (stejně jako kognitivní forma)

Recepce konceptu PID v Evropě

- vícestranické systémy neumožňují uvažovat o PID jako o jednodimenzionálním konceptu
- stranická identita byla chápána jako derivát subkulturní identity jedince (dělníka, farmáře, vlastníka, katolíka, protestanta apod.) a jeho lokace v stratifikačním systému
- personalizace voleb prezidenta a členů Kongresu umožňuje odlišit dlouhodobou stranickou loajalitu od krátkodobé volební preference v konkrétních volbách
- v parlamentních systémech je obtížné odlišit volbu strany od stranické identifikace

Pokles stranické identifikace v Irsku

The decline of party attachment in Ireland since 1978

Year	Degree of party attachment					N
	Very close (%)	Fairly close (%)	Merely a sympathiser (%)	None (%)	Total (%)	
1978	13.7	28.7	22.1	35.5	100	876
1979	9.6	26.3	26.6	37.5	100	1761
1980	9.0	26.4	25.9	38.6	100	885
1981	8.7	23.4	28.3	39.7	100	1640
1982	8.0	21.4	24.2	46.4	100	1886
1983	7.5	22.3	23.8	46.4	100	1818
1984	5.7	19.5	22.3	52.6	100	1832
1985	7.8	18.9	21.0	52.3	100	1795
1986	4.8	17.6	20.4	57.2	100	1791
1987	7.7	19.1	17.9	55.3	100	1757
1988	6.1	19.0	20.1	54.7	100	1792
1989	6.0	16.4	18.8	58.8	100	3480
1990	8.0	19.3	13.1	59.6	100	1815
1991	8.0	15.3	11.9	64.8	100	1800
1992	7.2	17.1	12.0	63.7	100	1814
1993	6.3	14.6	15.5	63.6	100	1803
1994	5.7	18.2	15.5	60.7	100	2774
1999	10.7	13.2	5.2	70.8	100	503
2002	8.6	14.2	2.0	75.2	100	2612

Sources: Eurobarometers (1978–1994); European Election Study (1999); and Irish Election Study (2002). One 1978 and one 1981 Eurobarometer excluded due to very different question wording. Note: 2002 response categories are ‘Very close’, ‘Somewhat close’ and ‘Not very close’. Those not knowing how close they are have been excluded.

Recepce konceptu v CEE

- stranictví a loajalita ke stranám v po sobě jdoucích volbách je spíše důsledkem zkušenosti voličů se stranami a jejich politikami než důsledkem socializačního procesu
- sociálně-psychologické výzkumy ukazují, že získat identifikaci s určitou skupinou lze relativně rychle
- stranická identifikace je přítomna a je s velkou pravděpodobností sycena jak sociální identitou, tak racionálními a kognitivními zdroji
- identifikace s ANO a SPD vs. s KSČM a KDU

Otázky k povinné literatuře

Lupton, Robert N., Adam Enders, William Jacoby. 2017. „Ideology and Core Values“. In: Arzheimer Kai et al.: Sage Handbook of Electoral Behavior, pp. 491–520.

- Jaký je rozdíl mezi ideologií (ideology) a hodnotami (values)?
- Jaká je role ideologie a hodnot pro přijímání a zpracovávání informací o politice?
- Jak souvisí konceptualizace ideologie a hodnotových systémů s jejich měřením?
- Jaké jsou odlišnosti v uvažování o ideologii a hodnotách mezi Conversem, Rokeachem a Schwartzem?

Výstupy učení

- Vysvětlit koncept stranické identifikace
- Vysvětlit, proč je užitečné využívat stranickou identifikaci při vysvětlování volebního chování
- Vysvětlit roli stran při utváření stranické identifikace
- Diskutovat problémy při měření stranické identifikace
- Diskutovat recepci konceptu v postkomunistických státech